ڕۆژەکانی ڕاپەڕین
پێش شەنزەساڵ لەمەوبەر

وەرگیراو لە کتێبی سەفەرنامەی هیوا قادر

بمبوورن، ئەی جەنگە دوورەکان، کەوا بە گوڵەوە ئەگەڕێمەوە بۆ ماڵێ.

بمبوورە، ئەی سارا؛ لەبەرئەوەی بە کەوچکێکی پڕ لە ئاوەوە ڕاناکەم،

داوای لێبووردن لە پرسیارە گەورەکان ئەکەم، بۆ ئەم وەڵامە چکۆلانانە،

داوای لێبووردن لە هەمووان ئەکەم، لە بەرئەوەی ناتوانم
لە هەموو جێیەک بم.

شیمبورسکایا

لە هەفتەی یەکەمی سەفەرەکەمدا، بەرەبەیانێکی زوو دوای چنینی چەند چڵە ڕێحانەیەک لە باخچەکەی باوکم، لە ماڵ چوومە دەرێ، بەدەم بۆنکردنی چڵە ڕێخانەکانەوە سنگم پڕ بوو لە فێنکی. کە گەیشتمە سیلەی کۆڵانەکە، لەپاڵ ئوتوی هەڵمی «مەولەوی»دا، سەیری ناوەڕاستی هەردوو بەری جادەکەم کرد، وەک بریسکەیەک وێنەی ئەو پیرەمێردو منداڵەم هاتەوە بەرچاو، کە لە سەعاتی یەکەمی ئەو بەیانیەی یەکەم ڕۆژی ڕاپەڕیندا کوژرابوون، کاتێک کە گەیشتمە ئاستیان، هەموو جەستەم پڕ بوو لە موچڕکە، هەرگیز لە ژیانمدا ڕووبەڕووی دیمەنێک لەو چەشنە نەبووبوومەوە، پیرەمێردەکە دەستی لە ملی منداڵەکەدابوو، جۆگەلەی خوێنی هەردووکیان تێکەڵ بەیەکتری بووبوون، پێلاوە

لاستیکە ڕەشەکەی پیرەمێردەکە کە لەپاڵیا کەوتبوو پڕ بوو لە خوێن، ئەو دیمەنە وەک تەقینی بورکانێک غەرقی ئاگر و فرمێسکی کردم، دەیەها شەو ئەو دیمەنەم لە خەونەکانمدا بە شێوەی جیاجیا دەبینییەوە، شێوەی کەوتنی ئەو پیرەمێردو منداڵە دەکرێت پڕ لە حوزنترین و مەزنترین سومبلی ئەو ڕۆژانەی ڕاپەڕین بن.

دیمەنی ئەم شەقامە لە ئێوارەی ڕۆژی پێش ڕاپەڕیندا، دیمەنێک بوو کە هەرگیز من بۆ خۆم ئەم شەقامە ترسناکەم وا نەبینی بوو، هەر لە سەعاتی پێنجی ئێوارەوە شەقامەکە چۆڵ بووبوو، ئۆتۆمبیلەکانی پیاوانی حکومەت لەمبەروئەوبەری شەقامەکەدا وەستابوون، موسەلەحەکان چەکە قورسەکانی لەسەر دانرابوون و سەربازەکان دەستیان لەسەر پەلەپیتکەکان بوو، تانکەکان لە سووچ و سیلەی کۆلانەکاندا وەستابوون، سەربانەکان بە سەربازەکان تەنرابوون؛ جیاواز لە هەموو جارێکی تر نیگای سەرباز و چەکدارەکان وەک جاران لە ڕێبوارانیان نەدەڕوانی و سیمایان ترسی لێدەچۆڕا، ترسێک کە هەم ئێمەو هەم ئەوانیش دەمانزانی ئەمرۆ و سبەینێ وەک ڕۆژەکانی تر نین و شتێک بە ڕێوەیە ڕوو بدات. ئەو ئێوارەیە من یەکێک بووم لە ڕێبوارە تاک و تەراکان کە بەرەو ماڵ دەگەڕامەوە، ئەم دیمەنانەم هێندە لەبەرچاو سەیربوو نەمدەتوانی لەسەر هیچ کام لە پێشبینیەکانم ئۆقرەبگرم. کە گەیشتمەوە ماڵێ، وەک ڕۆژانی پێشوو باوکم گوێی بەڕادیۆکەیەوە نابوو، ئەو ڕادیۆیانەی مێژوویەکە لە بری ژن و منداڵەکان باوکەکان لە باوەشیاندایەو گوێی لێدەگرن. ماڵی ئێمەش وەک سەر شەقامەکە بێدەنگ و خامۆش بوو، قرچەی تەقینی گەردە ئاوەکانی ناو مۆمەکان کە دەسووتان دەنگیان لە دەنگی ئێمە زیاتر بوو، جار جار دەنکی کۆکە کۆکی دایکم دەبیسترا و شەوقی مۆمەکانیش

لەسەر ڕووی پەنجەرەکان بە کزی و ترسەوە دەیاندا لە ڕووی شووشەکان. لە پڕ دەنگی پەروانەی ترساوی ئەلیکۆپتەرێک ئەو بێدەنگیەی شڵەقاند، من ڕامکردە سەربان، هەلیکۆپتەرەکە لە ناو «حامیە»دا نیشتەوە، بەڵام هەرزوو دوای یەک دوو دەقە هەڵفڕییەوەو بەخێراییەکی نائاسایی لەتاریک و لێڵی ئەو ئێوارەیەدا ونبوو. ئەو دیمەنە بۆ من جێگای خۆشی بوو، کە ئەوەش نیشانەبوو بۆ پێشهاتێک کە بەڕێوەیە. کە گەڕامەوە خوارەوە، باوکم هەرزوو بە دەست هەڵبڕینێک هێمای بۆ کردین کە بێدەنگ بین. لە ئێزگەکەی شاخەوە دەوترا: «هەنارەکان بشارنەوە، سبەینێ زەماوەندە»، ئەم دێڕی شفرەیە بە درێژایی چەند سەعاتێک لە نێوان قسەکان و شفرەکانی تردا زوو زوو دەخوێنرایەوە. بەڵام من لە خۆم دەپرسی: هیچ هێزێکی پێشمەرگە هێندە نزیک نیە لە شارەوە، تا ئەم شفرەیە بۆ ئەوان بنێردرێت! هەڵبەتە ئەم شفرەیە بۆ ڕووبەڕووکردنەوەی ئەندامی ڕێکخراوەکانی شاریش نانێردرێت، چونکە ئەوانیش هەموو پەرت پەرت و هەڵوەشاون. نەمدەتوانی هیچ وەڵامێکی لۆژیکی بۆ پرسیارە لەیەک نەچووەکانی خۆم بدۆزمەوە، هێندەی ئەوەی کە دەمزانی پێشهاتێک بەڕێوەیە، پێشهاتێکی خوێناوی و ترسناک کە هەواڵی مەرگی هەزاران هەزاری پێیە.

ئەو شەوە هەموومان نە بێداربووین نە خەوتوو، هەموو شتێک بێدەنگ بوو، دەنگی پێچکەی ئۆتۆمبیلەکان و پێڵاوی ڕێبوارەکان وەک شەوانی تر نەدەهات، هەرگیز من شەوانی شارم لە بێدەنگیەکی قورسی وادا نەبینی بوو، بەرەبەیان هەموومان بەخەبەربووین. هەرزوو سەری سەربازەکان و لوولەی تفەنگەکانیانم لەسەر سەربانی ئاپارتمانە بەرزەکەی «حەسیب ساڵح»ەوە بینی. بەکاتی ئەو بەیانیە ترسناکە سەعات بوو بە شەش و بیست و پێنج دەقە، دەنگی تەقینی چەند

فـیـشــەکـێک و چەند هاوارێک بەرزبۆوە، پێـدەچوو دەنگەکـان لە لای قوتابخانەی خانزادی کچان و کۆڵانەکانی حەمامی «چوارباخ»ەوە بێت. لوولەی تفەنگەکانی سەربازەکانی سـەر ئاپارتمانەکەی «حەسیب ساڵح» کەوتنە تەقەکردن، دوای کەمێ وەڵامی تەقەکانیان درایەوە، تەقەکان تا دەهات زیاتر و نزیکتـر دەبۆوە، گـوێمـان لە چەند هوتافێک بوو، دواتر هەستمکرد فیشەکەکان دەنرێن بەماڵی بەڕێوبەری پۆلیسەوە کە چەند ماڵێک خوار ماڵی ئێمـەبوو. لە سـەرهەڵبڕینەکامدا خۆڵی ئەو جێ گوللانەم دەبینی کە لە کۆڵانەکانەوە دەنرا بە ئاپارتمانەکەی «حەسیب ساڵح»ەوە، لوولەی تفـەنگی سـەربازەکانی سـەر ئاپارتمانـەکە بێدەنگ بوو، بـەڵام دەنگـی تەقــینەوەو هـاوارەکــان تا دەهـات زیاتـر دەبوو. وەک بەوەی بـەدەم خــەوەوە بڕۆم، دوای کــەمــێک منیش تێکەڵ بەو کــوڕە گەنجـانەی بەردەرگـابووم، هەمووان بەدەم هاوار و تەقەکـردنەوە بەرەو سیلەی سەر کۆڵانەکە سەردەکەوتین. گوللەکان بە چواردەورماندا دەیدا بە دیوارەکانداو بە تەنیشتماندا گیزەی دەکرد. هەموو ئەو گەنجە چەک بەدەسـتـانەی کـە تەقـەیان دەکـرد، گـەنجـانی گـەڕەکی چوارباخ بوون. نەمــدەتوانی لەخــۆم بپـرسم بۆچی منیش وەک ئەوان بەرەو سـیلەی کۆڵانەکە ڕادەکەم، بەڵام هـەیەجانێکی گەرم لە سنگمدا سـەری دەکرد، هەستمدەکرد هەموو خوێنی جەستـەم هروژم دەکاتە سـەرمەوە، تەنها کەسێکی بێچەک لەناویاندا من بووم، کە گەیشـتمـە بەردەمی ئوتوی هەڵمی «مەولەوی»، پیرەمێردەکە و مناڵە کوژراوەکەم بینی کە هێشتا هاڵاو لە خوێنەکەیان هەڵدەستا. هەموومـان لە دەرگـای «منظمـە»وە هروژمــان کــردە ژووری، دەرگــاکــان و پەنجــەرەو ســورەییــاکــان دەشکێنـدران، ئاگر بـەردەدرایە ژوورەکان، وێنەی سـەر دیوارەکـان بەر فیشـەک دەدرا، چەند سـەربازێکی کوژراو لەملاولەولا لە ناو خوێندا

گـەوزێنرابوون. لە چوونە ژوورەوەمـدا بۆ یەکێک لە ژوورەکـان، ئەو کەنتۆرە گەورە و درێژانەم بەرچاوکەوت، کە لەسەر هەر یەکێکیان ناوی گەڕەکێکی شـاری لەسـەر نووسـرابوو؛ خێرا دەرگـای ئەو کـەنتـۆرەم کردەوە کە ناوی گەڕەکی چوارباخی لەسەر نووسرابوو، کەنتۆرەکە پڕ بوو لە فایلی ڕیزکراو و یەک لەسەریەک چینکراو، لە دووتوێی هەندێ لە فـایل و ڕاپـۆرتەکـاندا وێنەی ژن و پیـاوی پێـوە لکێنرابوو. پیـاوێکی جامانـەبەسەر خۆی کرد بەو ژوورەداو ووتی: ئالاچۆ با بیان سوتێنم. لە شـقارتە لێداندا بـوو، پێمـووت: نا مـەیانسـوتێنەو بڕۆ بۆ ژوورەکانی ئەو سەر، کلاشینکۆفەکان لەوێ دانراون.

هەرچەندە چاوم بەچواردەوری خۆمدا گێڕا هیچ شتێکم نەبینی تا فایلەکانی تێبکەم، بەڕاکردن چوومە ژوورێکی تر، لەوێ «حەمە شوان»ی حیزبی «شیوعی»م بینی، کە ئەویش لە فیکری کۆکردنەوەی فایلەکاندا بوو؛ ئەو باشـتر لە من، زوو بیری بۆ ئەوە چوو کە بەرگی ئەو دۆشـەک و سـەرینانەی سـەر هەریەک لـەو تاکە قـەرەوێڵانەی ژوورەکان دەربکەین و فـایلەکـانی تێـبکەین، بەرگـە دۆشـەکـەکـانمان دەرکـرد و فـایلەکـانمان تێکردن، زۆرینەی فـایل و وەرەقـەکـانی دۆلاب و سـەر مـێـزەکـانمان کۆکردەوە، ئەوکات پرسیاری ئەوەمان لە خۆمان کرد، چۆن بتوانین ئەم هەموو دۆکـۆمێنتانە بگوێزینەوە؟. «حەمـە شـوان» پێیـووتم: تۆ ئاگـات لێیـان بێت ئێستـا سـەیارەیەک پەیدا دەکەم. دوای دە دەقـە گەڕایەوەو فایلەکانمان خستە ناو ئۆتۆمبیلێکی توێتا کرۆنا کە لە بەردەمی مـاڵی «عەلی بۆسکانی»دا وەسـتـابوو، کـەڕێک مـاڵیـان لەتەنیـشت دەرگـای پشـتەوەی «منظمـە»کەوە بوو. لەویادا کوڕێکی تریش بووە هاوەڵمان کە هاوڕێی حەمە شوان بوو ناوی «ئاسۆ» بوو. لە سەرکەوتنماندا بووین بۆ ناو ئۆتۆمبیلەکە؛ «عەلی بۆسکانی» بە شپرزەییەوە ڕایگرتین و بە حەمە

شوانی ووت: تۆ کەسێکی عاقڵی، چۆن ئاوا بە ئاشکرا ئەو مەلەفانە دەبەیت، بووەستن هەر ئێستا سەرو یەشماختان بۆ دێنم، بەپەلە یەک دوو پارچە قوماش و گۆرەوی ژنانی بۆ هێناین، دواتر پێی ووتین: ئاخر کاری وا چۆن بە پانتۆڵ و کراسەوە دەکرێت، هیچ نەبوایە ئێوەش وەک ئەو خەڵکە سەر و شەرواڵتان لەپێبکردایە. حەمە شوان چووە پێشەوەو من و ئاسۆش لە کورسیەکەی دوای ئەوەوە سواربووین، «حەمە شوان » لە پشتی بیناکەوە پێچیکردەوە بۆ سەر شەقامەکە، کاتێک گەیشتینە بەردەمی ئوتووی هەڵمی «مەولەوی»، گوێمان لێبوو چەند کەسێک هاواریانکرد و ووتیان: ئەوەتان. لەگەڵ ووتن و تەواوبوونی ئەو تەنها وشەیەدا، بەجارێک سەدەها فیشەکمان پێوە نرا. ئاسۆ لە تەنیشتما هاواری کردو ووتی: ئای برینداربووم. من دەرگاکەم کردەوەو خۆم هەڵدایە خوارێ، ئاسۆش بەبرینداری لە دوای منەوە هات، لەسەر سک لە ئۆتۆمبیلەکە دوور کەوتینەوە. بەڵام هەر خێرا دەیەها لوولەی تفەنگ خرایە سەر سەرمان. ئەوەی باش بوو هەر زوو چەکدارەکانی گەڕەک منیان ناسییەوە. بەڵام دوو چەکداری تر کە پێدەچوو بەشێوەی خۆ بەستن و هەڵگرتن و میلهێنانەوەی چەکەکانیاندا لە چەکداری ڕاستەقینە بچن، سووربوون لەسەر ئەوەی کە نابێت ئەو دۆکۆمێنتانە لەگەڵ خۆماندا بەرین؛ حەمە شوان هەرچەندە هاواری دەکرد کە من ئەندامی مەکتەبی حیزبی شیوعیم و دەمانەوێت ئەو مەلەفانە لە سووتاندن ڕزگاربکەین و بیانگەیەنینە شوێنێکی دوورەدەست؛ بێسوودبوو. زوو زوو دوو چەکدارەکە لەناو چەک بەدەستەکانی تردا خۆیان ڕادەپسکاند و بەوانی تریان دەووت: خۆتان لایەن بە یەکی سەلیەیەکیان پێوەبنێین. دیمەنێکی زۆر هیستری و ترسناک بوو. دوای ئەوەی کە ئێمەیان ناسی؛ ووتیان: ئێمە ئەم سەیارەیە دەبەین بۆ مقەڕ و

وەرن لەوێ وەری بگرنەوە. حەمە شوان ووتی: باشە من لەگەڵتان دێم، بەڵام پێمان بڵێن بۆ چ مقەڕێک؟ یەکێک لە چەکدارەکان ووتی: بۆ مقەڕەکەمان کە لە گەڕەکی مامۆستایانە. حەمە شوان لەگەڵیان سەرکەوتوو من لەلای «ئاسۆ» مامەوە، کە فیشەکێک ئەمدیوئەودیوو ڕانی پێکابوو، دواتر بە ئۆتۆمبیلێک ئاسۆیان گەیاند بۆ خەستەخانە. دیاربوو چەکدارەکان لە یەکێک لە گروپە چەکدارە کوردەکانی «افواخ خفیفە» بوون، کە لەوڕۆژەدا ئەوانیش پەلاماری شوێنەکانی حکومەتیان دەدا.

دووکەڵ لە هەموو شوێنێک بەرزدەبۆوە، لوولەی تفەنگەکانیش تا دەهات زیاتر و گەرمتر دەبوون و ژمارەی خەڵکەکانیش پترتر. خۆمکرد بە کۆڵانەکەی پشتی کۆڵانی خۆمان و بەرەوماڵی «بەڕێوبەری ئاسایش»، کە لە تەنیشت قوتابخانەی «فریشتە»ی کچاندابوو ڕۆیشتم، دیواری ماڵی بەڕێوبەر بە دیواری جێ نزرگەی «وەیس»ەوەیە، ئەو «وەیس»ەی ڕۆژانێک کچ و کوڕی عاشقانی ئەم شارە هاتوونەتە سەر گۆڕەکەی تا بەیەکتری شادو شوکربن. دوو ئۆتۆمبیل لە گەڕاجەکەدا دانرابوو، چەند کەسێک دەیانوویست چەتاڵیان بکەن و بیانبەن، تەنها دەرگای ژوورێک لە ماڵەکەدا کە داخرابوو ژووری نووستنی ماڵی بەڕێوبەر بوو، من چەند لە قەیەکم دا بە دەرگاکەدا و دەرگاکە کرایەوە، ژنێک لە ژێر باڵی منەوە بە پرتاو خۆی کرد بە ژووردا، هەردووکمان پێکەوە دەستمان دایە ئەو جانتا دیبلۆماسییەی کە لەسەر سیسەمەکە دانرابوو، ژنەکە زووتر جانتاکەی هەڵگرت و یەکسەر چووەدەرەوە، ئەوکات من کەوتمە پشکنینی ئەو کتێبخانە بچکۆلەیەی کە چەند کتێبێک و هەندێ وەرەقەی نووسراوی تێدابوو، بەڵام هیچ شتێکی نووسراوی وام نەبینی کە جێی سەرنج بێت، لەگەڵ هاتنە دەرەوەی مندا

چەند کەسێک ئاگریان لە سیسەمی ژورەکە بەرداو دووکەڵ بەرزبۆوە، لە حەوشەکەدا ئەو ژنەم بینییەوە کە جانتا دیبلۆماسیەکەی لە ژێر چنگی مندا ڕفاند، دیاربوو داوای یارمەتی کردنەوەی جانتاکەی کردبوو، بۆیە کوڕێک بەلەقە دەکەوتە شکاندنی جانتاکە، دوای کەمێک کردیانەوە، ژنەکە زوو پەلاماری ئەو چنگە ئاڵتونەی ناو جانتاکەی دا، کە کۆمەڵێ ملوانکەو بازن و گوارەی ژنانە بوون، لە ناو جانتاکەشدا دەمانچەیەکی ستیلی بچکۆلەی تێدابوو، ئەو کوڕەی کە جانتاکەی شکاند زوو دەمانچەکەی هەڵگرت و خستیە گرفانیەوە. لە هەموو ئەو دیمەنانە سەیرتر، ئەو پیاوە جامانە بەسەرەبوو کە بەپرتاو لە دەرگای دەرەوە، وەک شارەزایەک خۆی کرد بە ژوورداو نەوەستا تا سەریکرد بەو کولانە مریشکەدا کە لەو سەری چیمەنەکەدا دروستکرابوو، دەستی دایە قاچی دوو قەلی خرتی گەورەو خستیە سەر شانی، پیاوەکە هەروەک چۆن بەلەز هاتەژووری ئاواش لەدەرگاکە چووە دەرێ و وونبوو.

ژن و پیاو و منداڵ پۆل پۆل لە کۆڵانەکانی خوار شارەوە دەهاتن و تێکەڵ بە عەشاماتەکە دەبوون. دووکەڵ لە «کارگەی جگەرە»کەش بەرزدەبۆوە. منیش وەک توێی وردە شەپۆلێلک لەگەڵ شەپۆلی بە وروژمی خەڵکەکەدا بە ئومێدی ڕزگارکردنی دۆکۆمێنتەکان چووم بەرەو ماڵی «بەڕێوبەری پۆلیس»، ماڵی بەڕێوبەر پڕ بوو لە ژن و پیاو و منداڵ. فەرشە ڕاخراوەکان لوولکران و خرانەژێرباڵ و بران، جلە نوێکانی ناو کیسە هەڵنەپچڕاوەکان و پێڵاوەکانی ناو کارتۆنەکان کۆکرانەوە. من لەبەردەم کتێبخانەیەکی بچکۆلەی یەکێ لە ژوورەکانی ماڵی بەڕێوبەردا ڕوام و دەستم کرد بە پشکنینی کتێب و وەرەقەکان، لەوێش هیچم چنگ نەکەوت. لەوێدا ئەو بولبولە ڕەنگاوڕەنگەم لە ژێر پێی خەڵکەکەدا بینی کە هەر باڵەفرێ و زیکە زیکی بوو، هەرچۆنێک بوو گرتم و ڕزگارم کرد،

قـەفـەزێکیش سێ بولبـولی تری تێـدابوو لە سـووچێکی ژوورەکـەدا فڕێدرابوو، تاکە بولبولەکەم خستە ناو قەفەزەکەوەو هاتمە دەرێ؛ یەکێ لەو پیـاوانـەی کـە بە باوەشـێک شت و مـەکـەوە دەهاتـەدەرێ، بەگاڵتەکردنێکەوە سەیرێکی منی کردو ووتی: ئەوە چییە مامۆستا پێتە؟ منیش کاتێک لە مەبەستی پرسیارەکەی تێگەیشتم بێدەنگ بووم و بەرەو ماڵەوە گەڕامەوە. لەبەردەمی قادرمەکانی ماڵەوەدا سەربازێکی جل خۆڵاوی و دڕاوم بینی، کە لە ترساندا میزی کردبوو بە خۆیدا. کە منی بینی وا بەسەر قادرمەکاندا سەردەکەوم و دەچمە ژورێ، پەلاماری پێڵاوەکانمی داو ماچی کرد، کەوتە پاڕانەوەو گریان؛ دەیووت: من تەنها سەربازێکی ئاسایم و هیچ خەتایەکم نییە، تکایە مەهێڵە بمکوژن. لەویادا چەند ڕستەیەکی تێکەڵ و پێکەڵی کوردی و عەرەبی تری ووت. چەند کوڕێکی گەنجی چەک بەدەست میلیان لێهێنایەوەو بە منیان ووت: لاچۆ با بیکوژین. یەکێکی تریان ووتی: بیهێنە سەر جادەکە، بە بەردەمی ماڵەکە پیس نەکات.

من زوو دەستیانم گرت و تێمگەیاندن کە ئەو تەنها سەربازێکی ئاساییەو بە کوشتنی ئەو هیچ ناگۆڕدرێت. هەر زوو دوو کوڕە لاوەکە تەماحی دەستکەوتنی چەک و فیشەکی تر وای لێکردن، بە جێمان بێڵن و بەرەو لای کۆڵانەکە سەرکەون. سەربازەکەو قەفەزەکەم هێنایە ژوورەوە، بەڵام لەترسی تۆمەتدانی پاڵپشتکردن، پێمووت: دەتوانیت لە پشتی دەرگاکەوە دانیشیت و نەچیتە دەرەوە تا نەتکوژن. کە چوومە ژوورەوە خوشک و براکانم ماچیان کردم و ووتیان: ئێستا پێیان ووتین تەقەیان لە تۆ کردووە. منیش دڵنیام کردنەوە، بۆ دڵنەوایی دایکیشم کە لە جێداکەوتبوو چوومە لای و ووتم سەلامەتم و هیچم لێنەهاتووە. من لە ڕۆژانی ڕاپەڕیندا خۆشبەخت بووم لەو کەشە هیستریی و تووڕەبوونەدا

کـەسم نـەکـوشت، بەڵام چوار بولبـول و سـەربازێکی بێ دەسـتـەڵاتم ڕزگارکرد.

دوای تۆزێک پشـوودان لە ماڵەوە ئاگاداریان کردینەوە کە کوڕێکی مامم بریندارەو دەبێت بە ئۆتۆمـبیلەکەی خـۆمان بە زوویی بیبـەین بۆ خەستـەخانە، من و ئاری و دیاری برام دوای هەڵگرتنی کوڕی مامەکەم، چووین بۆ خـەسـتـەخـانەی «زانکۆ». خـەسـتـەخـانەکـە دەروازەکـەی ئاوەڵابوو، هەر خـەڵک بوو بە گریان و شین و شـەپۆڕەوە خـۆی دەکرد بە ژووردا. کـە گـەیشـتـمـە بەردەرکی سـاڵۆنەکـە، بینیم دەیەها بریندارو کوژراو لـە ئەردەکەدا دانراون، پەڕۆ خـوێناویەکان پەرشـوبڵاو بەو ناوەدا فـڕێدرابوون، لەبەر هـاواری بریندارەکـان و شـپـرزەیی دکـتـۆر و یاریدەرەکان کەس نـەیدەزانی چی بکات. کوڕێکی گەنج لەویادا گیانی دەرچوو، دایک و خـوشکەکـانی دەسـتـیـان کـرد بـە قـیـژەو گـریان و ڕنینەوەی قـژیان، چەند کەسێک بۆ ئەوەی ڕێگاکە بۆ بریندارەکانی تر بکەنەوە مـەیتی کوڕەکەیان هەڵگرت و بردیانـە دەرەوەو لەسـەر ئەردەکە بەڕووتی دایاننا، لە قاچ هەڵهێنانەوەدابووم بـەسـەر ئەو خـوێنە مـەییـو و پەڕۆخـوێناویانەی سـاڵۆنـەکـەدا، یەکـێک قـاچی گـرتم؛ بینیم پیـاوێکی بەتەمەنەو فیشەکێک داوێتی لەسەری، سستـەرێکیش بەدەستی لەرزۆک و دەرزی و دەزویەکەوە دەیویست جێ برینەکە بدوورێتەوە، سستـەرەکە بە چاوی پڕ لە پاڕانەوەوە ووتی: تخوا کوڕەکە

وەرە سـەری ئەو پیـاوەم بۆ بگرە، بەتەنـهـا ناتوانم بـیـدورمـەوە. ئێسکە سـپی و لوسـەکـەی سـەری پیـاوەکـە دەبریسکایەوەو دەمی برینەکـەش هـێندە لەیەک دووربوو، کـە پێـدەچوو گـولەکـە ئەو پارچە گـۆشـتـەی لەگـەڵ خـۆی بردبێت، بۆیە مـەحـاڵ بوو دورینەوەی، دوای کـەمێک یاریدەدانی ئەوان، خۆم نەگرت و بەجێم هێشتن. من براکانم و

کوڕە مامەکەم لێوون بوو، ئیدی لەناو ئەو بریندارو کوژراوانەدا منیش وەک بریندارێک وونبووم. ئەو ژوورەی کە ژووری گرتنی «ئەشیعە» بوو، دەیەها بریندار لە بەردەمی دەرگاکەیدا کەوتبوون و لە نۆبەتی چوونە ژوورەوەدا دەیانناڵاند، هەندێ سەربازی برینداریش لە ڕیزەکەدا وەستابوون، جیاواز لە دیمەنەکانی دەرەوە سەربازەکان لە ترس ڕەخسابوون و لەسەر ئەردەکە چاوەڕوانی نۆبەتی خۆیان دەکرد. یەکێک لە سستەرەکان دەیووت: ئەمبولانسەکانیشیان لەگەڵ سەیارەی بەنزینەکەدا فڕاندووە، دوای تۆزێکی تر موەلیدەی کارەباکان بەچی کارپێبکەین. دکتۆرێکیش هاواری دەکرد و بە سستەرەکانی دەووت: دەرزی نەماوەو هەمان ئەو دەرزیانە بەکاربهێننەوە کە پێتانە. ژوورەکان و مەمەڕەکان پڕبووبوون لە بریندار، فەڕاشەکانیش مەیتەکانیان لە ژوورەکان دەهێنایە دەرەوەو لەبەر دەرگاکان دایان دەنان و بریندارەکانیان دەخستە جێیان.

دوای کەمێک تیمارکردنی کوڕی مامەکەم، خەستەخانەکەمان بەجێهێشت و بەرەو جادەی مزگەوتی گەورە لاماندا. بینای «مەحکەمە» دوکەڵی لێبەرزدەبۆوە، هەزارەها مەلەف و وەرەقەی پەرشوبڵاو لەبەردەم دەروازەکەیدا درێنرابوو، لەویادا «عەبدولڕەقیب یوسف»م بینی، کە لە خەڵکەکە دەپاڕایەوە ئەو وەرەقانە نەسوتێن. بەڵام ئەو ڕۆژانە هەمووان تووشی هستریا بووبوون و کەس گوێی لە کەس نەدەگرت. کە گەڕاینەوە ماڵەوە ئاگرەکەی کارگەی «جگەرە» بەرزدەبۆوەو هەورێک لە دووکەڵ بەری ئاسمانی شاری گرتبوو.

ئەو فەرمانگەیەی کە بەرامبەر ماڵی ئێمە بوو، جێگای هەڵگرتنی جگەرە بوو؛ هەزارەها کەس بەسەر دیوارەکانیدا دەچوونە ئەودیوو، کارتۆنە جگەرەکان دەهێنرانە دەرەوەو خەڵکی پەلاماریان دەدا، گوللەش

لە ئاسـمـانەوە وەک باران دادەباری؛ لەسـاتێکی چکۆلەداو لەیەک هەناسەدا دوو کوڕی لاو کە هەریەکەیان تەمەنیان نەدەگەیشتە شانزە، حەڤدەساڵ، پێکەوە کەوتن و یەکی گوللەیەک دای لەسەریان، خەڵکەکە بێگوێدانە هیچ شتێک پێیان بەلاشەی کەوتووی دوو کوڕە گەنجەکەدا دەنا، دوای کەمێک چەند کەسێک هەڵیانگرتنەوەو لەپاڵ دیوارێکدا بێخاوەن دایان نان. لەهەمووی سەیرتر دیمەنی ئەو ژنە شەڕواڵ لەپێیەبوو کە دەرەلنگی هەردوو شەڕواڵەکەی لە خوارەوە توند بەستبوو، شەڕواڵەکەشی پڕ کردبوو لە پاکەتی جگەرەو لەسەرەوە بەنەخوێنەکەی بەستبوو، کارتۆنێک جگەرەشی لەسەر سەری دانابوو، دیمەنی ئەو ژنە کە ڕۆژانی دواتر دەمتوانی بیری لێبکەمەوە، دیمەنێکی زۆر کاریکاتێری و لەهەمان کاتیشدا گریاناوی بوو. لە جادەکەی سەرەوە ژن و پیاوەکان بە خۆیان و سەلاجە بچکۆلەکانی سەرسەریانەوە، کە لە ژوورەکانی «ئوتێل سلێمانی» دەریانهێنابوو، دەهاتنە خوارێ، فرێزەرە پڕ لە مریشک و خواردنەکانیان پاڵ پێوە دەنا و دەیانبردن. ئێمە هەموومان لەبەردەرگابووین و ئەو دیمەنانە نیگاکانی دەرڤاندین. لە یەکێک لەو جارانەدا برا گەورەکەم ڕووی کردە پیاوێک کە دوو کارتۆن جگەرەو سەلاجەیەکی پێبوو، پێیووت: عەیبناکەن ئەو شتانە تالان دەکەن، ئەوانە موڵکی میللەتە نابێت ئاوا فەرهود بکرێت. پیاوەکە لێی هاتە پێشەوەو ووتی: ئاخر بەعسیش بەبەرچاوی خۆمەوە ئاوا ماڵ و حاڵ و منداڵەکانی منی تالان کرد، دەتەوێت منیش ئەوە نەکەم، لەبەر ئەوە هیچ قسە نەکەیت.

باوکم زوو وەک ناوبژیوانێک هاتە ناوەوەو پێکداهەڵچوونەکەیان کۆتای پێهات. ئەو ڕۆژانە هیچ بیرکردنەوەیەکی لۆژیکی لە ئارادانەبوو، جگە لە تەقینەوەی ئەو ڕق و تۆڵەو تووڕەبوونە کەڵەکەکراوەی دەیان

ساڵی ناو دڵ و دەروونی خەڵکی، کە هەر کەسێک بۆ خۆی بورکانێکی گەورەبوو دەتەقییەوە، بورکانێک بێ سڵکردنەوە هێزی کوشتن و سووتان و فەرهودکردنی تەنانەت دەدایە ناسکترین و بێوەیترین ئینسانیش، چ جای کەسێک زەمانێکە خەون بە ڕۆژێکی واوە دەبینبێت تا حەقی هەموو برینەکانی بەدەستی خۆی بکاتەوە.

دواتر من بەرەو گەڕەکی «عەقاری» چووم، ئۆتۆمبیلەکان بە هۆڕن لێدان خێرا و شێتانە تێدەپەڕین، هەمووان چەک بەدەست بوون، مناڵەکان دەستیان دەنا بە پەلەپیتکەی تفەنگەکانداو ئاسمان پڕ دەبوو لە ئاگر و گوللە. خەڵکانێکی زۆر لە پاڵ دیوار و سەر سووچی کۆڵانەکانی عەقاریدا نزیک بە «ئەمنە سورەکە» وەستابوون، ڕووی دەمی هەموو تفەنگەکان دەکرایە ئەمنە سورەکە. سەربازەکانی سەر بینای ئەمنە سوورەکە بۆ ئەوەی بەر بەو خەڵکە چەکدارە بگرن کە لە کۆڵانەکانی خوارەوە بەرەو ئەوێ هوروژمیان دەبرد، بە تفەنگی قەناس چەند کەسێکیان لە کۆڵانەکانی خوارەوەو سەر شەقامەکە پێکا و کوشت. خەڵکەکە لە ترساندا لە پەڕینەوەی ئەمبەرو ئەوبەری جادەکاندا بەڕاکردن تێدەپەڕین. ئەو ڕۆژە ئەو قەڵا قایمە خۆی ڕاگرت تا ڕۆژی داهاتوو. ڕۆژی دواتر هەر لە بەرەبەیانەوە تەقە دەستی پێکردەوە، ئەو ڕۆژەش زیاتر لە ژمارەی ڕۆژی پێشوو خەڵکی چەک بەدەست چواردەوری ئەو ناوەیان گرتبوو. خەڵکی باسی ئەوەیان دەکرد کە پانزە پێشمەرگەیەک گەیشتوونەتە سەرچنار. دیاربوو ڕۆژی یەکەم ئەو خەڵکانەی کە تەقەیان دەکرد لەو جۆرە پێکدادانەدا بێئەزموون بوون، بۆیە نەتوانرا ئەمنە سوورەکە بگیرێت. ئەو ڕۆژە کۆمەڵێ چەکداری شارەزا سەر سەربان و ماڵەکانی دەوروبەریان گرتبوو، بێ سرەوت تفەنگەکان تەقەیان دەکرد، دەیەها گوللە قازیفە نرا بە بیناکەوە. نزیکی

نیوەڕۆ بوو یەکێک لە سەربازەکانی ناو بیناکە بەدەست بەرزکراوەییەوە هاتە دەرێ و خۆی تەسلیم کرد، بەڵام هەر کە گەیشتە ناو قەرەباڵغیەکە دەیەها چەقۆ و نووکە قەمە کرا بە جەستەیداو کەوت، دواتریش چەند کەسێک دەیەها فیشەکیان پێوە نا. هەر دوای چەند ساتێک و یەکێک یان دووان لە سەربازەکان دەهاتنە دەرێ و بەهەمان دیمەنی خوێناوی تووڕەییەوە دەکوژران، ئێسکی ئێسقانەکانی سەری سەربازەکان و مۆخی کەللەیان بەسەر جادەو دیوارەکانەوە نووسابوو. لە ناو خەڵکەکەدا ناوی یەکێک لە فەرماندەی چەکدارەکانی «افواج خفیفە»یان برد، کە بەخۆی و گروپێکەوە هاتووە تا بیناکە بگرێت، ئەمجارەیان جودا لە هەموو جارەکانی تر نەیانهێشت خەڵکی کوێرانە تەقە بکات و خوێنگەرم و ناشارەزایانە بچێتە پێشێ، بۆیە گروپێک لە چەکدارەکان زۆر لێزانانە کەوتنە گولەبارانکردنی ئەو شوێنانەی کە لەبیناکەوە تەقەی لێدەکرا بۆ ناو خەڵکەکە. سەربازێکی تر کە شەرواڵێکی شۆڕی لەبەرکردبوو بەدەست بەرزکراوەییەوە هاتە دەرێ و بە کوردییەکی تێکەڵ لە عەرەبی دەپاڕایەوەو دەیووت: من کوردم و مەمکوژن. بەڵام ئەو خراپتر لەوانی تر کوژراو، پێیان دەوت سەگباب باشە کە تۆ کوردی لەوێ چی دەکەیت. یەکێک لە چەکدارەکان خۆی گەیاندە ژوورەوەو لە تەنیشت دیوارێکەوە گوللە قازیفەیەکی نا بەو جێگایەی کە زەخیرەی سەربازەکانی لێبوو، بۆ ماوەی دە دەقەیەک تەقینەوەو فڕێدانی پریشکی ئاگر و بارینی پارچەکان بەردەوام بوو. دوای کپ بوونەوەی تەقینەوەکان بێدەنگیی هەموولایەکی گرت. یەکێک لە چەکدارەکانی تر کە چووبووە ژوورێ ووتی: گوێم لە دەنگ و هاواری کۆمەڵێ خەڵکە بە کوردی لە ژێرزەمینەکەوە هاواردەکەن. یەکێکی تر ووتی: ئەوە بەندیەکانن. بۆیە ئیدی نەیانهێشت چەکدارە نەشارەزاکان تەقە بکەن،

تا بتوانن بەندیەکان ڕزگاربکەن. دوای کەمێک ژنێک و منداڵێک هاتنە دەرێ. هەریەکەو لای خۆیەوە بە جۆرێک هاواری دەکرد؛ یەکێک دەیووت: تەقە لەو ژن و منداڵانە مەکەن کە خۆیان دەدەن بەدەستەوە. یەکێکی تر دەیووت: ئەوە ژن و منداڵی بەرێوبەری ئەمنە بیانکوژن. لەو هاوارو بانگکردنەی خەڵکەکەدا مناڵەکە کەمێک لە دایکی جیابۆوەو کەوت. چەکدارێکی تووڕە هاواری کرد: ئەوە چ بێغیرەتێک بوو ئەو منداڵەی کوشت.

ئیدی دوای ئەوە خێزانەکانی تر هاتنە دەرێ و کەس تەقەی لێنەکردن. چەکدارەکان ووردە ووردە دزەیان کردە ژوورێ و خەڵکە بێچەکەکەش لەگەڵیاندا چوونە ژوورێ، بەندییەکان یەک یەک دەهاتنە دەرەوەو ئەملاولای چەکدارەکانیان ماچ دەکرد. یەکێک لە بەندیەکان بەعەرەبی قسەی کرد و سوپاسی چەکدارەکانی کرد، بەڵام کەس نەیزانی کێ بوو چەند فیشەکێکی پێوەناو کەوت؛ یەکێک لە بەندییە کوردەکان هاواری کرد، ئەوە بۆ کوشتان لەگەڵ ئێمە بوو.

کە منیش لەگەڵ خەڵکەکەدا چوومە ژوورێ، لاشەی هەلاهەلای ئەو سەربازانەم بینی کە کەوتبوون. خەڵکەکە دەستیان بۆ مەیتێک ڕادەکێشا کە سەری بە بلۆکێک پانکرابۆوە، دەیانووت: ئەوە «ابو عەلا»یە، «ابو عەلا» یەکێک بوو لە جەلاد و پیاوکوژە تۆقێنەرەکان کە دەیەها گەنجی ئەم شارەی بەدەستی خۆی گرتبوو. هێشتا جار جارە چەند تەقەیەک لە ژوورەوە دەکرا، یەکێک لە خەڵکەکە هاتە دەرەوەو ووتی: یەکێکیان لە ناو بۆری «موبەریدە»کاندا خۆی شاردبۆوە، ئەویشیان وەک سەگ تۆپاند.

ئەو دوو هۆڵە گەورەو درێژەی کە لە پشتی بیناکەوە بوو، پڕ بوو لە جلی کوردی سەدەها منداڵ و ژن و پیاو، کە خەڵکەکە چاویان بەو

جلانە دەکەوت هەندێکیان دەگریان و هەندێکی کەشیان جنێویان دەدا و هێندەی تر دەهریدەبوون، لە یەکێک لە ژوورەکانی تریشدا، یەکێک لە خەڵکەکە هەندێ وێنەی دۆزیبۆوە کە وێنەی ئەو کەسانە بوون کە لەکاتی ئازاردانداا گرتبوویان؛ لە وێنەکاندا وێنەی ئافرەتێکی گیان خوێناوی و ڕووتکراوەی تێدابوو، سێ چەکدار پێکەوە سەریان بەسەر ئەو وێنەیەدا ژەنی بوو، یەکێکیان لە تووڕەیدا قیژاندی و هەرسێکیان پێکەوە دەستیان خستە سەر پەلەپیتکەی کلاشینکۆفەکانیان و بەدەم قیژەکردنەوە تا دوا فیشەکی کلاشینکۆفەکانیان دەستیان لەسەر پەلەپیتکەکان لانەبرد.

منیش لەگەڵ خەڵکەکەدا بەرەو ڕووی ئەو ژوورە تەنهاو دوورانەی ئەو سەری بیناکە چووم. چەند ژوورێک بوون کە دەرگاکانیان دەچووەوە سەریەک، لە یەکێک لەو ژوورانەدا چەند قولاپێک و پەتێکی قەنارە و چەند وایەرێکی کارەبا هەڵواسرابوو، کە دیاربوو ئەوە ژووری لە سێدارەدان و ئازاردان بوو. کە لەو ژوورەش تێپەڕیم، گەیشتمە هۆڵێکی گەورە، نیوەی هۆڵەکە کرابووە زیندان و بەشیشی ئەستور و دەرگای چەند قوفڵی گیرابوو، زیندانەکە پڕ بوو لە جلی داڕزاو و فڕێدراو، دیواری ژوورەکە جێگای ئەو نووسراوانەی پێوە بوو، کە بەندییەکان لە ڕۆژانی ئازاردان و بردنیان بۆ لە سێدارەدان نووسیبوویان؛ من هەندێک لەو ناوە نووسراوو شیعرانەم لە پارچە کاغەزێکدا لەبەر ڕۆشنایی چەند تاڵە شقارتەیەکدا نووسییەوە. کچێک کە لە تەنیشتمەوە وەک من چاوی بەسەر ناوەکان و نووسراوی سەر دیوارەکەدا دەگێڕا، لەپڕ هاوارێکی کرد و بوورایەوە، کچەکەی هاوڕێی کە دواتر هاتە ژووری ووتی: ئەوە بۆ براکەی وادەکات، چونکە براکەی لێرە لە سێدارە دراوە. لە ناو هۆڵەکەداو لەتەنیشت شیشی زیندانەکەشەوە، توالێتێکی

بچکۆڵەی تیابوو، کە پڕبوو لە پیسایی.

دوای کــەمــێک لەوێ چوومــە دەرێ، هەســتم دەکــرد چەکــەکــان و ئینســـانەکـــان لە خـــۆیانەوە دەتەقنەوەو هـەپروون بە هـەپروون دەبن، نەمدەتوانی بیر بکەمەوەو پرسیـار لە خۆم بکەم، هەستم دەکرد ئەمە خەونێکی ناخۆشەو دەمــوویست زوو بەخــەبەربێمـەوە، بەڵام بێ ســوود بوو. کــە ئەوێم جــێــهــێــشــتــوو چووم بۆ ئەو بینایەی کــە بە بینای «ئەنفـالەکـان» بەناوبانگە، لاشــەی دەیەهـا سـەرباز و پیـاوی حکومـەتم بینی کەلەسـەر یەک کەڵەکەکرابوون، ئیدی خۆم بۆ ڕانەگیراو بەرەو ماڵ گەڕامەوە. جارجاریش سحری هێزێکی پەنهان، کە هێزی سەرکەوتن و هـاتنی ڕۆژێکی نوێ بـوو کـە لە ڕۆژە دژوارو لـەیەکچــووەکـان نـەدەچوو بزەیەکی خۆشییان دەدامێ.

دوای هەفتـەیەک کە «حـەمە شـوان»م بینییەوە، ووتی: سـەیارەکـەم ئەمرۆ دەستکەوتۆتەوە، بەڵام تەنها بەرگە سـەرینێکم لەو هەموو بەرگە دۆشەکە پڕ لە دیکۆمێنتانە وەرگرتۆتەوە.

ئەو ڕۆژانە، دیوارەکان بە وێنەی شەهیدە کۆن و نوێکان داپۆشران، کوژراوەکان لە شـەڕی کەرکوک دەهـێنرانەوە و سەرقەبرانەکان پڕبوون لە گۆڕی نوێ.

بۆنێکی تری پەلکە ڕێحـانەکـانم کـرد، ئەو کـات زانیم بەدەم ئەو یادوەریانەوە گەیشـتـوومـەتە نزیک کـتـێـبخـانەی گـشـتی سلێـمـانی، هەسـتـمـدەکرد بەو یادوەرییە کـتوپڕەی ئەو ڕۆژانە جلەکـانم دیسانەوە بۆنی باروت و خــوێنیـان گـرتۆتەوە. خــوێنێک کــە هـەرگـیـز لەناو ئەو یادوەریانەی منداڵ نایەوێت وشک بێـتـــەوە. بەیادی جـــاران چوومـــە چایخـانەی «صـناعە»، چایخـانەکـەی «کاک سـتـار و حـاجی مـەجی و ئارام»، سـاڵانێکی زۆر ئەم چایخانەیە جـێگەی گفـتوگۆو خـوێندنەوەی

شـیـعـر و چیرۆکـەکـانمان بـوو، بەڵام ئێسـتـا زۆرینەی ئەو هاوڕێیـانەم پەڕاگـەندەی ئەوروپا بوون. چایخـانەکـە وەک جاران نـەمـاوە و ئێسـتـا خـاوەنێکی تری هـەیـە، دەڵێن ئارامی چایچـیش چووە بـۆ ئەوروپا؛ بەدەم بـانگردنـی چایـەک و خـــواردنـەوەیـەوە، خـــەیاڵم جـــارێکی تـر وەک کـونەپەپویـەک فـڕیەوە سـەر لقـێکی ئەو درەخـتـە خـوێناویـەی ڕۆژانـی ڕاپەڕین.

حـیـزبە کـوردیەکـان بێ پێـبـوونی هـیچ مـژدەیـەک و بەرنامـەیـەک هـاتنەوە شـار، هـەر گـەڕەکەو چەندەها مـقـەڕی تیادا کرایەوە؛ جـەمـاوەر سـەرکـەوتنەکـانی ڕاپەڕینـی بێ هیچ مـەرجـێک پێـشکەش بە حـیـزبیـە کوردیەکان کرد؛ شـوراکان دامـەزران، کە لەسـەرەتاوە شورای جـەماوەر و خـەڵکی گـەڕەکـەکـان بـوو، بەڵام دواتر لایـەنگرانـی «حـیـزبی ڕەوتی کۆمـۆنیست» دەسـتـیـان بەسـەر بڕیاردانی شـوراکـاندا گـرت، بە هـەندێ شیـعاری کاریکاتێریانە کەوتنە نووسـینی دیوارەکان و داوای کۆمـەڵێ مـافی کرێکارانیـان دەکرد، کە لەو ڕۆژانەدا هـەم جێی پێکەنین بوو، هـەم بیـانوویەکی شـاهـانەش بوو بۆ حـیـزبە گەورەکان و دژوەسـتـانیـان. شـار هێــشــتــا بـنـەبڕنەکــرابوو لە پیــاوەکــانی حکومــەت، ئێـواران چەند ئۆتـۆمـبـیلێکی «بـەرازیلی» تـەقـەی لـە خـەڵک دەکـرد. ژمـارەیـەکی زۆر سەربازی دیلکراوی سەربازخانەکانی «تانجەرۆ و سەلام» و شوێنەکانی دی لە شـاردا بوون؛ زۆرینەی ئـەو کـەسـانـەی کـە دەسـتـیـان سـووربـوو بە خـوێنی خـەڵکی لە ڕۆژانی دەسـتـەڵاتی حکومـەتدا پسـوڵەی لێـبـوردنی حـیـزبەکـانیـان خسـتـە گـرفـانیـان. ڕۆژانە تەرمی کوژراو و بـریندار لە شــەڕی گــرتنـی کــەرکــوک و ســەربازخــانەی «خــالد» دەهـێنرایـەوە بۆ سلێــمــانی؛ ئاوارەیەکی زۆری شـــاری کــەرکــوک و دەوروبـەری هـاتـنە شارەوە، خەڵکی دەرگای ماڵەکان و قوتابخانـەو شوێنە گشتیەکانیان بۆ

کردنەوەو سفرەی خواردنەکانیان لەگەڵ بەشکردن.

هەموومان ترسێک لە دەروونماندا بڵاچەی دەدا، ترسی گەڕانەوەی سوپای حکومەتی عێراقی؛ ترسی کۆکوژی چەکی کیمیایی هەموومانی گرتبوو، تەنانەت لەگەڵ تەقینی ئەو قومبەلە فرمێسکهێنەرانەی کەهەندێ لە کوڕوکاڵە عەجولەکان لە کۆڵانەکاندا دەیانتەقاندنەوە، دەبووە ترسی ئەوەی کە ئەوە حکومەتە گازی ژەهراوی دەڕێژێت، زۆربەی ماڵەکان بەتانی تەڕکراو و بەرمیل و سەتڵەئاویان لە ماڵدا دانابوو بۆ پێشهاتێکی لەو جۆرەی کە لە شارۆچکەی «هەڵەبجە»دا ڕویدا. کەس بەدڵیدانەدەهات بەئاشکرا بڵێ سوپای حکومەت دەگەڕێتەوە، بەڵام ترسێک هەمیشە خۆی بەبیری هەموومان دەهێنایەوە، ترسی چەکی کیمیاوی و قەتلوعام و تۆڵەسەندنەوەی حکومەت لە جەماوەر.

تا دەهات ژمارەی خەڵکی هەڵاتووی شاری کەرکوک و چەمچەماڵ و ئۆردووگا زۆرەملێکان زۆرتر دەبوو، لەگەڵ خۆشیاندا هەواڵی بەڕێکەوتنی تانک و تۆپی سوپایان بەرەو شاری سلێمانی بەخەڵکی دەگەیاند و ترس هەموولایەکی تەنیبوو.

شەوی چوارشەممە، سێهەمڕۆژی مانگی گوڵان، بە کاتی نۆی شەوی ئەو شەوە ترسناکەی ساڵی ١٩٩١، خەڵکانێکی زۆر لە کوڕو کاڵ و گەورە و بچوک بۆ بەرزکردنەوەی هێزی بەرگری و مانەوە لە شاردا کەوتبوونە هوتافکێشان، هەمووان پێکەوە دەیانووت.

تۆپ   تۆپ   تەیارە
دەرمان ناکات لەم شارە.

بەڵام کاتێک کە خەڵکی چەکدارەکانی ناو مقەڕەکانیان بە شپرزەییەوە دەبینی خەریکی خۆپێچاندنەوە و بەجێهێشتنی شارن،

ئیدی هەمووان تووشی بێئومێدی بوون.

منداڵەکان لە خەوی ئەو شەوە کران و بە باوەشی دایک و باوکیانەوە بەڕێکەوتن، ئۆتۆمبیلەکان بێژمارە کەوتنە سەر شەقامەکان و بەهۆڕن لێیان شاریان بەجێهێشت. دەنگی ناڵەو گرمەی تۆپەکان لە دوورەوە دەهاتنە بەرگوێ، شار بە چەشنێک ورووژا کە هەرگیز وروژانی وای لە مێژووی خۆیدا نەبینی بوو. تەنانەت ئەستێرەکانی ئەسمانی ئەو شەوەش لە ترساندا وەک شەوانی تر نەدەبریسکانەوە.

ئێمەش وەک هەموو خێزانەکانی تر، خۆمان کۆکردەوە، بینیم باوکم دۆژدامـاوەو نازانێت ئەو «ئامـێـری چاپ»ی من کـە لەو چەند ڕۆژەدا دەستم کـەوتبـوو، چی لێبکات؛ «ئامێری چاپ»ەکـەمان فڕێدایە ئەو کەلاوەیەی پاڵ ماڵی خۆمان. باوکم قورئان و سێپاکەی خۆی هێناو لە حەوشەکەدا داینا، هەمـوومـان چووینەدەرەوەو دەرگای ماڵەوەمـان کڵۆمدا. چەند بەتانییەکیان لە دایکمەوە پێچاو لەگەڵ باوکم و «دایکەئامین» کە دایکی دووهەمە و برایەکم چوونە ئۆتۆمبیلێکەوە، من و برایان و خوشکانیش سواری ئۆتۆمبیلەکەی تر بووین، کە پیکاپێکی تویێتابوو، کەوتینە ڕێ.

کـە گەیشتینە فولکەی بەردەمی «حـەمـامـی چوارباخ»، چەند چەکدارێک کە تێروپڕ خۆیان بەستبوو، داوایان لە خەڵکەکە دەکرد ئەو چەک و فیشەکانەی کە پێیانە بیاندەنێ، چوونکە ئەوان بە تەمان لە شار بمێننەوە و بەرگری بکەن؛ لە ناو چەکدارەکاندا «حیکمەت هیند»ی هونەرمەندم ناسییەوە. قافڵەی ئۆتۆمبیلەکان تا دەهات درێژدەبۆوە، هەردووبەری جادەی شەست مەترییەکەی چواردەوری سلێمانی بە ئۆتۆمبیلەکان تەنرابوون، خەڵکەکان بە چەشنێ سەریان لێتێکچووبوو نەیان دەزانی ملی کام ڕێ بگرن.

کۆمەڵێ لە مەلا کوێرەو حافزەکانی بەردەمی مزگەوتی گەورەم بینی، بەڕیز دەستی یەکیان لەناو ئەو تاریکیەدا ڕادەکێشاو لەگەڵ خەڵکەکەدا دەڕۆیشتن، شێتەکانی شار، بریندار و خەستەکان بە خۆیان و چەرپا پێچکەدارەکانی خەستەخانەوە دەڕۆیشتن، مناڵەکان بەباوەشی باوک و دایکەکانەوە دەگریان؛ پیرزێژنێکی کوێری پشت کۆماوە بەخۆیی و گۆچانە کورەکەیەوە هاتە بەردەمی ئۆتۆمبیلەکەی ئێمە، من زوو دەرگام کردەوەو خستمە جێگاکەی خۆم، منیش بە پیادەو لە تەنیشت ئۆتۆمبیلەکەوە بەرێکەوتم. وورده وورده بارێزەیەکی کەم دەباری و هێندەی تر ڕێگاخۆڵ و کۆنەکەی «عەربەت»ی تەڕتر دەکرد.

تا بەرەبەیان ئینجا توانیمان بگەینە چەند سەد مەترێک لەولای خاڵی پشکنینی سلێمانی تانجەرۆوە. لەو کاتەدا یەکێک لە براکانم ووتی: تایەی سەیارەکەمان پەنچەرە، ناچار خوشک و براکانی ترمان خستە ئۆتۆمبیلەکەی ترەوەو من و برایەکم بە ڕێگایەکی گڵیدا خۆمان گەیاندەوە شار. گەیشتینەوە گەڕەک، کە زانیمان دەرگای دووکانی پەنچەرچییەکەی سەرو ماڵی خۆمان بە کراوەیی بەجێهێڵراوە، چووین هەندێ کەرەستەی پەنچەرکردن و چەند شتێکی ترمان هێنا، گەڕەک چۆڵ و هۆڵ بوو، دەنگی تۆپەکان کە بەر شار دەکەوت چەند جارێک لە دوای خۆی دەنگی دەدایەوە. من لەو کاتەدا گوێم لە قاسپەی ئەو ماکەوەی ماڵی خۆمان بوو کە لە ترساندا دەیخوێند، بەخێرایی بە درەختەکەی بەردەمی ماڵەوەدا سەرکەوتم و چوومە ژووری، کەوەکەم لەگەڵ خۆمدا هێناو سەیرێکی قورئانە دانراوەکەی حەوشەکەم کرد، باوکم لاپەڕەی کراوەی قورئانەکەی لەسەر ئایەتی «بقرە» دانابوو.

کە چوومە دەرەوە بە براکەم ووت: با بچین قوفڵی یەکێک لە دووکانە «ڤیدیۆ»کانی بازاڕ بشکێنین، تا بتوانین وێنەی ئەو دیمەنانە

بگرین، بەڵام ئەو ملی نەداو بەرەو مامۆستایان سەرکەوتین. هەموو ئەو تۆپ و مودەرەعە و چەکە چوارلولانەی کە دژی تەیارەبوون، بە درێژایی ڕێگاکە لەسەر جادەو سیلەی کۆڵانەکاندا بەجێهێڵرابوون، کە گەیشتینە سەر جادە شەستیەکەی نزیک بە دارەسوتاوەکان، ئەو خەڵکە زۆرەمان بینی کە جێمابوون و لەژێر دامێنی شاخی ئەزمەڕدا بە خۆیان و منداڵەکانیانەوە بەرەو ژوور سەردەکەوتن، دوای چەند دەقەیەک کە ئەوێمان بەجێهێشت، دەنگی شەستیری ئەو هەلیکۆپتەرانەمان هاتە بەرگوێ کە دەیاننا بەو خەڵکەوە کە لەسەرکەوتنی شاخی ئەزمەڕدابوون. پێش گەیشتنەوەمان بە ئاستی خاڵی پشکنینی «سلێمانی عەرەبەت تانجەرۆ»، پۆلێک لە کۆپتەرەکان لە ئاسمانەوە کەوتنە تێگرتنی چەند ساروخێک لەو ئۆتۆمبیلانەی کە لە ڕێگاکەدا لە نۆبەتی تێپەڕیندابوون، چەند ئۆتۆمبیلێک ئاگریان گرت و گریان و فیزاع بەرزبۆوە، خەڵکی بە کلاشینکۆفەکانی دەستیانەوە تەقەیان لە تەیارەکان دەکرد.

وورەدە وورده نمەی باران دایکرد و خۆریش لەو دیوو هەورە سپیەکانی ناو گەواڵە بۆرەکانەوە دەرکەوت، خەڵکە پیادەکە لە نێوان ئۆتۆمبیلەکان و قەراخ جادەکەوە پێش ئۆتۆمبیلەکان دەکەوتن و دەڕۆیشتن، منداڵەکان لە ترسی بەربوونی دەستە ڕچیوەکانیان لە چمکی کراسی دایکەکان و شەڕواڵی باوکەکان، پێڵاوەکانیان لە ناو قوڕو لیتاوەکەدا جێدەماو بەهەنسک و گریانەوە دەڕۆیشتن؛ زۆر لەو ژنە پاڵەوان و لەخۆبووردوانەش لە چەند جێیەکی ڕێگاکەدا ساجیان

گەرمکربوو، بەردەوام نانیان دەبرژاند و دەیاندا بەو ڕێبوارە بەپەلەو ترساوانەی کە دەیانوویست چی زووترە لە سنووری شار دوور بکەونەوە. تا چاو بڕکا ڕێگاکە ڕەش دەچۆوە لەو خەڵکە هەڵاتووەی کە سەرماو باران و ترس و شکست ئێسقانەکانی جەستەی نەرم

کردبوونەوە. هەرچەند سەد مەترێک و ئاگرێکی گەورە کرابۆوەو خەڵکی بەچواردەوریا کۆبووبوونەوە. کە ئێوارە گەیشتینە شارۆچکەی «عەربەت»، لەوێ «حیکمەت هیندی» و ئەو چەکدارانەم لە دوورەوە بینی کە دوێنێ شەو نزیک بە «حەمامەکەی چوارباخ» داوای چەک و فیشەکیان لە خەڵکی دەکرد بۆ بەرگریکردن لەشار، نەک تەنها ئەوان بەڵکە هەمووان شاریان جێهێشتبوو، جگە لە چەند کەسێکی کەم کە بەرگریان کردبوو، کە ئەوانیش وەک سەربازی وون کوژران و دیارنەمان.

چیرۆکی یەک بەدوای یەکی گەیشتنی سوپا بۆ ناو شار دەماودەم دەگێڕدرایەوە. دایکیشم لە ئۆتۆمبیلەکەدا تا دەهات باری تەندروستی بەرەو لێژی و خراپی دەچوو؛ باران تاو تاو و خووڕخووڕ دەباری، ئەو ئۆتۆمبیلانەی کە بەنزینیان لێبڕابوو لە قەراخ ڕێگاکان بەجێهێڵرابوون. ئێمە لەیەکێک لەو جارانەدا کە بەنزینمان لێبڕا، ناچاربووین غازی شلبۆوەی بتڵەخازەکان بەتاڵ کەین و لە بری بەنزین بیکەینە ئۆتۆمبیلەکەمانەوە؛ من لە ژێر بەتانیەکدا لە پشتی پیکابەکەوە، سەرما سستی کردبووم، کە گەیشتینە ئاستی ئاگرێکی گەورە کە لە قەراخ ڕێگەکەدا کرابۆوە، لە ئۆتۆمبیلەکە دابەزیم، یەکسەر کەوتم و قاچەکانم هێزی ڕۆیشتنیان نەمابوو، هەرچۆنێک بوو قاچەکانم لە دووی خۆم ڕاکێشاو خۆم گەیاندە پاڵ ئاگرەکە، دەمویست خۆم بخەمە ئاگرەکەوە تا کەمێک گەرمم بێتەوە، یەکێک لەو کەسانەی کە لە تەنیشت ئاگرەکەدا وەستابوو، دەستی گرتم و هێنامیە دواوە، ووتی: دەسوتێیت و بەخۆت نازانیت. لەناو ئەو گروپە خەڵکەی چواردەوری ئاگرەکەدا، باس لەوە دەکرا کە سوپای عێراقی بە پەڕەشوت دابەزیوون و ڕەنگە کەمێکی تر بگەنە ئێرە، دەیانووت هێزەکانی حیزبی «موجاهدینی خەلق»ی

ئێرانیشیان لەگەڵدایە. هیچ کاتێک هێندەی ئەو ساتە هەستم بە زەلیلی و ترس و بێ توانای خۆم نەکردبوو، قورگم پڕ لە گریان بووبوو، نەمدەویست بمرم، جیاواز لە هەموو جارێکی تر لەو کاتەدا حەزم بە ژیان دەکرد. سواری ئۆتۆمبیلەکە بوومەوەو بۆ بەرەبەیان گەیشتینە دێی «دۆڵەچەوت»، لەوێ جێگایەکیان بۆهەڵداین کە بچینە ئەوێ، کە کەوتبووە نێوان دۆڵەچەوت و «ناڵپارێز»ەوە، کە گوایە جێگا زەخیرەی «ڕەبیعە»کانی ئەو ناوچەیەیە، خۆمان گەیاندە ئەوێ، چووینە یەکێک لەو ژوورانەوەی کە بە چینکۆ سەریگیرابوو؛ ئاگرمان بۆ دایکم کردەوەو نانمان دروستکرد.

لەوێ بۆ ساتێک دیمەنەکانی دوێنێم دەهێنایەوە پێش چاوی خۆم؛ یەکێک لەو دیمەنە سیحراویانەی کە لە ڕێگا بینم و ئێستاش لە یادوەریمدا بەزیندوێتی ماوەتەوە، لەناو ئەو شاخ و دۆڵە چۆڵ و هۆڵەدا، لە جێیەکی بەرزی نزیک جادەکە مەلایەکم بینی لەسەر کورسییەک دانیشتبوو، پیاوێکیش لە پاڵیا وەستابوو، هەردووکیان بێ جووڵە وەستابوون وەک بەوەی لە جێیەک بڕوانن لە دەرەوەی ئەو دیمەنی شاخ و دەشت و دۆڵە چۆڵ و هۆڵانەوەبێت کە ئێمە بەلایدا تێدەپەڕین و دەمانبینین، تا لە چاوم وونبوون من ئاوڕم بۆ دەدانەوە، بەڵام ئەوان بێجووڵە وەستابوون، وەک بەوەی ڕەقبووبوونەوە یا مردبن، یان مانیان لە هەموو جوڵەیەکی جەستەیان گرتبێت، ئەم دیمەنە سیحرئامێز و سریالییە تا ئێستا وەک دەیەها بیرۆکەی نووسین بە مێشکمدا دێت و زوو گوزەردەکات.

دایکم تا دەهات باری تەندروستی بەرەو خراپتردەچوو نزیک دەبۆوە لە زایەبوون، دەمزانی ئیتر دایکم بەو زووانە بەجێمان دێڵێت، کە ڕەنگبێت چەند جارێکی کەمی تری مابێت لە ساتەکانی خۆرهەڵاتن

و خۆرئاوابوونی ئەم ڕۆژە شومانە، ئەو دایکەی میهرەبانترین بوونەوەی سەر ئەم ئەستێرەیەبوو بۆ من. باوکم و برا و خوشکەکانم لە گفتووگۆی ئەوەدابوون دایکم و باوکم بچنەوە بۆ سلێمانی، بەڵام سەرەتا لە ترسی گرتنی شار لەلایەن سوپاوە کەس بەو بڕیارە قایل نەبوو؛ ئیدی باوکم وەک کەسێکی بە ئەزموون پێیووتین: دایکتان دەمرێت و من نامەوێت لەم کەژو کێوەدا بینێژم، دەبێت بیبەینەوە بۆ شار، بەڵکە لەوێ بتوانین کەمێک چارەسەری دەردەکەشی بکەین.

بۆ بەیانی ڕۆژی دوایی باوکم ودایکم و خوشکان و برایەکمان خۆیان ئامادەکرد بەیەکێک لە ئۆتۆمبیلەکان بگەڕێنەوە؛ هەموومان دەگریاین، دایکم قوڵپی گریان گرتبووی و باوەشی پیادەکردین، بەچاوێک سەیری دەکردین کە ئیتر نامانبینێتەوە، من لەویادا بەو کامیرا فۆتۆگرافیەی کە لە گەڵ خۆمدا هێنابووم هەندێ وێنەی دایکمم گرم. کە باوەشم بەدایکمدا کرد، هەستم بەتەنکبوونەوەی سیەکانی دەکرد کە لەسنگیدا هەنەدەفی بوو، ئەملاولای ماچ کردم، منیش تێر گوشیم بەخۆمەوەو دواتر دەستەکانیم ماچکرد، لە گەڵ وەستانی دواهەمین نیگایدا لە سەر چاوەکانم پێیووتم: هەر لە خۆتەوە ملی ڕێگانەگریت و نەڕۆیت بۆ ئەوروپا، تا قسە لەگەڵ مەریوانی براتدا دەکەیت لە لەندەن.

کاتێک کە سواری ئۆتۆمبیلەکە بوو، دوا نیگای گرتە هەموومان و بە چاوە پڕ لە حوزنەکانی پێی ووتین: تەواو، تروسکەی سووتانی ژیانی من وا لە کوژاندنەوەدایە، دەستێکی بۆ هەڵبڕین و ئیدی ڕۆیشت. دوای ڕۆیشتنیان هەموومان گریاین و چاومان بڕییە ئەو پەنگرە سوورانەی کە لە ئاگرەکەی بەردەممان‌دا قرچە قرچی دەهات.

هەموو ئەو ڕێبوارانەی کە لەلای ئێمەوە تێپەڕدەبوون، هەریەکەو بە

جۆرێک نزیکبوونەوەی سوپایان بە ئێمە ڕادەگەیاند؛ ناچار ڕۆژی دواتر ئەوێمان جێهێشت و بەرەو شارۆچکەی «پێنجوێن» ڕۆیشتین. کە گەیشتینە «ناڵپارێز»، خەڵکێکی زۆرمان بینی لەوێ لایاندابوو، سەدەها سەربازی بەدیلگیراویش لەناو ماڵەکان و سەر جادەکاندا سواڵی نان و ئاویان لە خەڵکی دەکرد.

لەگەڵ گەیشتن بە بەرزاییەکەی «ڕاوگان» کە لادەدات و شۆڕدەبێتەوە بۆ پێنجوێن، ئەو هەزارەها مینانەی قەراخ ڕێگاکەمان دەبینی، کە وەک تۆوی دەم باڵدار لە ژێر گڵمتکەکانەوە هاتبوونە دەرێ و دەرکەوتبوون، هەر لە مینە قورس و گەورەکان کە دژی تانک و دەبابە بوون، هەتا مینە سێ کوچکەکان و ئەو مینە بچووکانەی کە بێژمارە لەو ئەردانەدا کەوتبوون. دووکەڵی ئاگر و چێشتی ئەو خەڵکە ڕەوکردووەی کە لەناو کەلاوەی ماڵەکانی پێنجوێندا هەڵیاندابوو، بووەبووە هەورێکی تەنک لە ئاسماندا. هەرچەندە دەمویست دیمەنی ئەو شارۆچکەیە بهێنمەوە یادم، بینینی کەلاوەکان و دیوارەکان فکریان پەرتدەکردم و ماندوودەبووم. ئەو ڕۆژەم بیرکەوتەوە کە لە ماڵەوە هەڵاتم و بڕیاری ئەوەم دا کە لێرەوە بچم بۆ ئێران تا دەگەمە ئەوروپا؛ ئەو شەوە چوومە ماڵی خاڵم، بەڵام پێشهاتێکی کتوپڕ هەموو بەرنامەی سەفەرەکەی منی تێکدا؛ ئێوارە نانمان دەخوارد، لە ڕادیۆی «مۆنتیکارلۆ» بڵاو بۆوە کە «مەلا موستەفای بەرزانی» مردووە، ئیدی ماتی هەموو خەڵکەکەی گرت و هەریەکە لەلای خۆیەوە دەستی کرد بە فاتیحاناردن، ئەو پێشهاتە بۆ ئەو سەروەخت و تەمەنەی من، پێشهاتێکی ناڕەحەتکەر و خەمهێنەربوو. بۆ بەیانی خاڵم زۆری لێکردم کە بگەڕێمەوە، کاتێک کە لە گەڕەکی «چوارباخ» دەهاتینە خوارەوەو بەرەو نقلیات دەڕۆیشتین قەرەباڵغییەک لە پێشمانەوە دروستبووبوو، خەڵکەکە دەیانووت ئەوە

«هێمن موکریانی» شاعیره، بۆ یەکەم جار من لەوێدا هێمنم بینی.

دەنگی تەقینەوەی مینەکان لەسەر گرد و بەرزاییەکانی پێنجوێنەوە دەهات، هەندێ لە ڕێکخراوە مرۆڤدۆستیەکانی ئەوروپا گەیشتبوون و خەڵکێکی زۆر لە ڕیزی وەرگرتنی ئازوقە وەرگرتندا وەستابوون. لەبەردەم تینی ئەو ئاگرە گەورانەی کە بۆ خۆ گەرمکردنەوە دەکرانەوە، سیمای هەمووان ماندوو، شکستخواردوو پێستهەڵقرچاو دەبینرا. ئێوارانیش دەنگی ئێزگەی ڕادیۆکانی «مۆنتیکارلۆ و لەندەن» بەرزدەکرایەوەو هەمووان گوێ قوڵاخی هەواڵەکانی دنیا بوون سەبارەت بەم کۆچ و ڕەوە گەورەیەی کورد. چەند ڕۆژێکی نەخایاند، هەواڵی ڕۆیشتنی سەرکردەی حیزبە کوردیەکان بۆ بەغداد بڵاوبۆوە؛ ئیدی من ئەو ڕووداوە گەیاندمیە قوڵاییەکانی هەستکردن بە شکست و ڕوخانی یەکجارەکی، منیش وەک ماڵەکانی پێنجوێن دیوارێکم بە پێوە نەماو تێکشکام.

لەگەڵ یەکێک لە براکانمدا کە خێزانەکەی و منداڵەکەی پەرتبووبوون و نەیدەزانی کەوتوونەتەو کوێوە، چووین بۆ «دوو ئاوان» تا بیاندۆزینەوە، تانزیکی تەوێڵە بە ئۆتۆمبیل ڕۆیشتین و لەوێوە بە پێ سەرکەوتین، هەورامان تازە خاڵ دەکەوتە تەوێڵی و لە ژێر تەنکە تەمێکدا لاپاڵەکانی خاڵخاڵان بووبوو. بەدرێژایی ڕێگا ئەو گۆڕانەمان بەرچاو دەکەوت کە لە قەراخی جادەکەدا لێدرابوون، سەدەها ئۆتۆمبیلی پەککەوتوو لەسەر جادەکان بەجێهێڵرابوون. لە دوورەوە ئۆردووگای دووئاوانمان لەوبەری ئاوەکەوە بینی کە سەدەها چادری تێدا هەڵدرابوو. کاتێک لە پردەکە پەڕینەوە ڕێکەوتی ئەو گۆڕستانە نوێیەمان کرد کەلەسەر تەپۆڵکەی بەردەم ئۆردووگاکەدا لەو چەند ڕۆژەدا دروستکرابوو، گۆڕەکان بچووک و بێ کێل و بێ ناونیشان بەرزاییەک لە

خۆڵیـان بەسـەرەوە بوو، بە بچووکی گۆڕەکاندا دیاربوو کـە هـەمـوویان منداڵ بوون. نزیکەی چەند سـەعـاتێک بە ئۆردووگـاکـەدا گـەڕاین و پرسـیـارمان کـرد، بەڵام هیچ هـەواڵێکمان دەسـتنەکەوت. ناچار سـواری ئۆتۆمـبـیلـێک بووین و پەڕینەوە بۆ شـاری «پـاوە»، شـەوێ تەلەفـونم بۆ لەندەن کـرد و لەگـەڵ مـەریوانی برامـدا قـسـەمکرد، دڵنـیـامکردەوە کـە هـەمـوومان سـەلامـەتین. درەنگانێکیش چووینە یەکێک لە مزگەوتەکان و خـەوتین. بۆ بەیـانـی سـەرلەنوێ گەڕاینەوە بۆ ئۆردووگاکە، ئەم جارەش بێئومـێدبووین و نەماندۆزینەوە، وەک ئاوەکەی دوو ئاوان ئێمەش بە پێچ و دەورە ئەو بـەرەو خـــوارو ئێـــمـــە بـەرەوژوور بەڕێکەوتـین. دووری ئەو ڕێگایەو ئەو هـەمـــوو دیمـەنە پڕ لـە تراژیدیانە منی دەکـوشـت و کـەچی نەدەمردم، گۆڕی منداڵەکان تا هەڵدەکەندران پڕ دەبوو لە باران، تەرمی مناڵەکـان لەناو ئەو گۆڕە پڕ لە باراناوانەدا چەند خاکەنازێک خۆڵیان بـەســـەردا دەدران و دەشـــاردرانەوە، پـیـــرەمـــێـــرد و پـیـــرێژنـەکـــان ڕەقدەبوونەوەو لەو شـاخ و داخەدا بێکەس دەکەوتن و دەمردن، مینەکان بەقـاچ و جـەسـتـەی ئەو خـەڵکە برسی و سـەرمـابردووانـەدا دەتەقینەوەو گۆشـتی جـەسـتـەیان کوت کوت بەئاسـمـاندا پەرشـوبڵاودەبۆوە. قرچەی سـووتانی چڵ و چێوەکان و قرچـەی سـووتانی جـەرگی دایک و باوکان پێکەوە دەبوونـە یەک دەنگ، دەنگێک کە تەنها و تەنـهـا هـەر کورد گوێی لێبوو، نەک خوداش.

ئێوارەیەکی درەنگ کە گەیشتینە «تەوێڵە» قـەترەیەک توانا لە قاچ و جـەسـتـەمـاندا نـەمـابوو، تەنانـەت توانای ئاگرکـردنەوەشـمـان نەبوو، لەیەکـێک لە لۆفـەکـاندا ئاگرێکمـان بینی، کـە تەنـهـا پیـرەمـێـردێکی لەبەردەمدا دانیـشـتبـوو، چووینـە لای ئاگرەکە، سـەرەتا پیـرەمێردەکە وویسـتی دەرمـان بکات، بەڵام ئیدی ئێمـە هێزی جوڵەمـان نەبوو، دوای

تۆزێک بە توورەبوونەوە پیرەمێردەکە بەجێیـهێشـتین و چووە ناو ئەو لۆرییەی کە نزیک بە ئاگرەکە ڕاگیرابوو، دوای کەمێک تین پیاهاتنەوە، هەندێ چڵ و چێو ووشکە دارمان کۆکردەوە، من و براکەم زوو زوو خەو دەیبردینەوە، تەنها کاتێک خەبەرمان دەبۆوە، کە ئەولایەی جەستەمان کە پشتی لە ئاگرەکەنەبوو، دەتەزی و لەسەرماندا بەئاگا دەهاتینەوە، بۆیە خـۆمـان هەڵدەگـێـڕایەوەو دووبارە خـەو دەیبـردینەوە. درەنگە شەوانێک زرمەی کەوتنی شتێک لە بەردەماندا ڕایچڵەکاندین و خەبەری کردینەوە، گوێم لێبوو یەکێک بە فارسی ووتی «بیا، ئاغا، بیا»، دەنگەکە دەنگی ئەو سندووقە تەختە پڕ لە پرتەقاڵەبوو کە سەربازێکی ئێرانی لەسـەر ئەو ئۆتۆمـبـیلەوە بۆی فـڕێدابین کـە بەلامـاندا تێـپـەڕی، ئەو پرتەقاڵانە بۆ ئەو کاتە بەبەهاترین دیاریبوو کە بەخشرا بە ئێمە. خێرا ڕامکردوو ئەو پرتەقاڵانەی کە خەریکبوو گلۆردەبوونەوە بۆ ناو چاڵایی قەراخ ڕێگاکە کۆمکردنەوە، دەستمان کرد بە خواردنی پرتەقاڵ، من یەک دوو پرتەقاڵی یەکەمم بە توێکڵەکەیەوە خوارد، دواتر کەوتمە مژینی پرتـەقـاڵەکـان، لەو کـاتەدا دایکمم بیـرکـەوتـەوە، چونکە دایکم چەند مانگێک بوو جگە لە ئاوی پرتەقاڵ نەیدەتوانی هیچ شتێکی تر بخوات. بە براکەم ووت: هەندێ لەم پرتەقاڵانە هەڵدەگرین بۆ دایکم.

زەردەی بەیانی بەڕێکەوتینەوە، دوای چەند سـەعـاتێک بە پێ ڕۆیشتن، بە چەند قۆناغێک بە سواری ئۆتۆمبیل گەیشتینەوە پێنجوێن. دوای سەعاتێک پشوودان، ئەو برایەم کە لەگەڵ دایکمدا ڕۆیشتبووەوە بۆ شار هات بۆ لامان؛ بە خەمبارییەوە پێیووتین دایکمان لەسەرە مەرگدایەو هەرچۆنێک بێت دەبێت هەرئێستا بگەڕێنەوە بۆ سلێمانی تا بیبینن. هەموومان سـواری پاسـێک بووین و بەڕێکەوتین، لە نزیک شارۆچکەی «عەربەت» تووشی خاڵی پشکنینی سوپای عێراقی بووین،

دوای کەمێک پشکنین و سەیرکردنی پسوڵەکانمان، بەڕێیان کردین. دوانیوەڕۆیەکی درەنگ گەیشتینەوە سلێمانی، من پێش هەمووان بە خۆم و کیسە پرتەقاڵەکەمەوە بەڕاکردن گەیشتمە سیلەی کۆڵانەکەی خۆمان، کە چاوم بە دارەمەیتەکەی بەردەرگا کەوت، ئیدی تێگەیشتم دایکم مردووە، کە گەیشتمە ژوورەوە، هەمووان بە گریان بەرەوڕووم هاتن، دەستم شل بوو کیسە پرتەقاڵەکەم لەدەست کەوتە خوارەوە و پرتەقاڵەکان بڵاوبوونەوە. لەخۆدان و گریان دەستی پێکرد، کاتێک کە زانیم دایکمیان ناشتووە، هێندەی تر ئەو هەنسکانەی کە دەمێک بوو دەرفەتی هەڵکێشانیان نەبوو، لەگەڵ ڕژانی فرمێسکەکاندا کردمیانە دوورگەیەک لە فرمێسک و تەنهایی، وەک «ڕۆبنسۆن کرۆس» بەجێمام. بۆ یەکەمجاربوو ببینم باوکم بەو شێوەیە دەگری، کە من چاوم بەو دەکەوت ئیدی هێندەی تر دەڕوخام و هەنسک بەربینی دەگرتم.

چایچیەکە پێی ووتم: چایەکی ترت بۆ بێنم؟

– ها.. ئا.. بەڵێ چایەکی ترم بۆ بێنە.

هەستم دەکرد هاتنەوەی ئەم یادەوەریانە، زۆری ماندووکردووم و خەریکە لە هۆش خۆم دەچم. چاکەی ترم بە دەستە لەرزە هەڵقوڕاند، بڕیارمدا ئیتر ژیانەوە بەس بێت لەگەڵ ئەو یادەوەریە تاڵانەدا. پارەی چاکانم داو بەرەو ماڵ گەڕامەوە.

[redacted]